

In het midden van Zeeuws-Vlaanderen wordt het aantal broedparen van de Groene Specht *Picus viridis* gevolgd sinds 1981. Foto: Edward Neve.

De Groene Specht *Picus viridis* in Zeeuws-Vlaanderen

Henk Castelijns

In Nederland is het aantal broedparen van de Groene Specht sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw gedaald van 6000-7000 naar 4500-5000 paren omstreeks 2000 (Sovon 2002). In diezelfde periode is in Zeeuws-Vlaanderen het aantal broedparen sterk toegenomen (Castelijns & Poortvliet 2002). Voor de vogelwerkgroepen van de Natuurbeschermingsvereniging 't Duumpje West-Zeeuws-Vlaanderen en de Natuurbeschermingsvereniging 'De Steltkluit' was dat een reden om in 2003 een inventarisatie naar deze soort uit te voeren. In deze bijdrage geven we daarvan de resultaten.

Methode

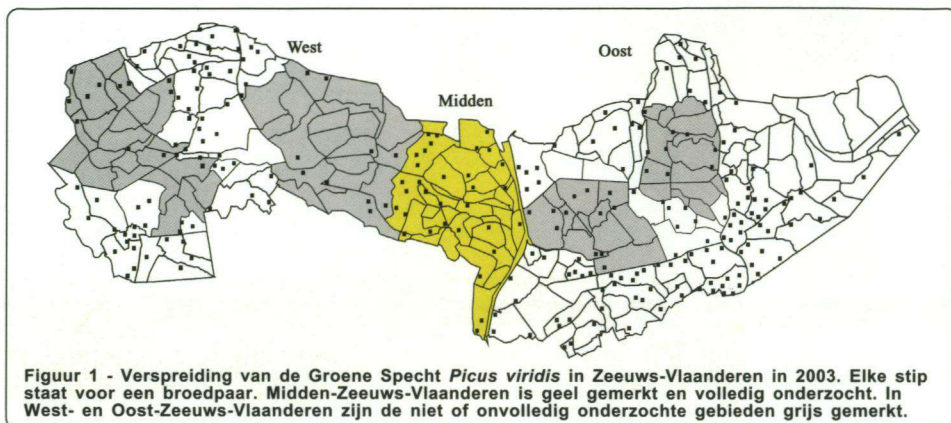
Voorafgaand aan het inventarisatiesezoens is een instructie opgesteld. De belangrijkste punten daaruit waren:

- drie bezoeken in de periode half maart tot 10 mei;
- een voorkeur voor bezoeken in de ochtend, later op de dag mocht ook, maar dan met geluidsnabootsing;
- voorkeur voor verplaatsing per fiets;
- bij keuze van de route rekening houden met de potentiële broedplaatsen en deze benaderen tot ten minste 500 m;
- waarnemingen intekenen op een topografische kaart van 1 : 25.000 of

gedetailleerder;

- onderscheid maken tussen roepende en niet-roepende exemplaren en van vliegende vogels de richting intekenen;
- fusieafstand hanteren van 1000 m.

In de instructie werden de waarnemers gewaarschuwd voor overschatting. Groene Spechten hebben namelijk een groot territorium waarin ze zich snel kunnen verplaatsen. De instructie is uitvoerig besproken met de waarnemers. Toch hebben niet alle waarnemers deze nauwgezet gevolgd. Ook hebben een aantal

waarnemers het toegezegde gebied niet onderzocht (Figuur 1).

Wat is de Groene Specht er voor eentje? Als je het met niet-kenners over de Groene

Absdale.

Foto: H. Casteleijns.

Specht hebt, blijkt dat ze vaak denken dat hij net als andere spechtesoorten door roffelen het territorium afbakt en op bomen naar voedsel zoekt. Dat klopt niet! Groene Spechten roffelen maar zelden en zoeken vooral op de grond naar voedsel. In Zeeuws-Vlaanderen foerageren ze bij voorkeur in weilandjes, grazige dijken, slootkanten, wegbermen, tuinen, boomgaarden en bosjes. Hoogproductieve grasvelden, zoals bij melkveehouders in gebruik, hebben de Groene Specht weinig te bieden (eigen waarnemingen). Groene Spechten leven vooral van mieren, maar eten ook wormen, kevers, spinnen, insectelarven en ander kleine bodemdieren (Cramp 1985, Casteleijns & Poortvliet 2002). Ze worden uit de bodem gehaald met een tong die tot tien cm buiten de snavel kan! Het is een uitstekend gereedschap om snel veel mieren naar binnen te werken.

De Groene Specht is een standvogel. Ze zijn daardoor vorst- en sneeuwgevoelig en komen daarom in Europa vooral op plaatsen voor waar de winters mild zijn: het zuiden en het westen. Meer naar het noorden en oosten toe, waar de winters veel kouder zijn en vaak veel sneeuw ligt,

Gebied	2003		2006-'07	
	Geteld	Geschat	Geteld	Geschat
West	85	100-110	?	120-150
Midden	32	32	37-43	37-43
Oost	136	150-160	?	175-215
Totaal	253	280-300	-	335-385

Tabel 1 - Getelde en geschatte aantal broedparen van de Groene Specht *Picus viridis* in Zeeuws-Vlaanderen in 2003 en 2006-2007.

Vrouwtje Groene
Specht *Picus viridis*.
Foto: Edward Neve.

ontbreekt de soort of is er schaars (Cramp 1985, Hagemeyer & Blair 1997). Groene Spechten hebben niet zo'n sterke snavel. Daarom hakken ze het nesthol uit in zacht hout of in bomen waarvan het hout is aangetast (Cramp 1985). Het territorium wordt niet door roffelen afgebakend, maar door een kenmerkende luide roep die aan lachen doet denken.

Aantal broedparen

In Tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de 253 in het voorjaar van 2003 in Zeeuws-Vlaanderen vastgestelde broedparen. In Figuur 1 worden een

overzicht van de getelde broedparen en de volledigheid van het onderzoek weergegeven. Het aantal broedparen voor 2003 wordt geschat op 280-300. Dat is een forse toename ten opzichte van 1982 toen het nog maar om 12-16 paren ging (Buisse & Tombeur 1988).

In Midden-Zeeuws-Vlaanderen wordt door de auteur het aantal broedparen van de Groene Specht sinds 1981 gevolgd (Figuur 2). In de periode 1981-'96 nam er het aantal broedparen toe van 1 tot 28. In de winter van 1996-'97 vroom het onafgebroken van 21 december tot 11 januari (<http://www.knmi.nl>). Daar houden Groene

Clarapolder,
IJzendijke.
Foto: H. Casteleijns.

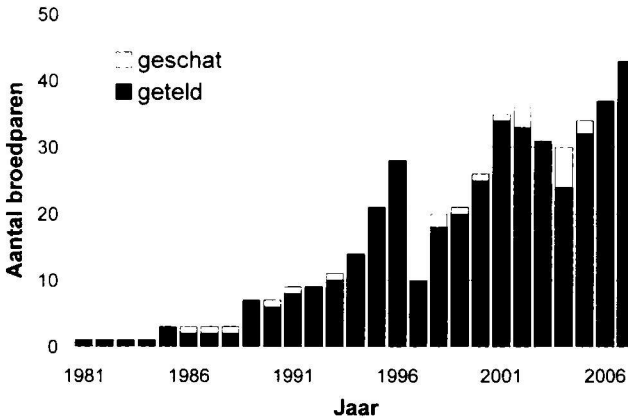
Zandpolder, Walsoorden (gemeente Hulst).
Foto: H. Casteleijns.

Spechten niet van, met als gevolg een terugval van 28 naar 10 broedparen in 1997. Vanwege het feit dat er daarna geen koude winters meer zijn geweest en er in het landschap geen belangrijke veranderingen hebben plaatsgevonden, is het aantal broedparen weer snel toegenomen tot 37-43 in 2000-'07 (Figuur 2). In vergelijking met 2003 is dat een toename van 16-34%. Als deze toename representatief is voor heel Zeeuws-Vlaanderen – en er is geen reden om daar aan te twijfelen

(zie verderop) – dan betekent dit dat de tegenwoordige populatie 335-385 broedparen bedraagt (Tabel 1).

Dichtheden

Om aantallen broedparen met andere gebieden te kunnen vergelijken, worden die uitgedrukt in dichtheden, bijvoorbeeld in aantallen per vierkante kilometer. Midden-Zeeuws-Vlaanderen is 80 km² groot en heel Zeeuws-Vlaanderen 750 km². Dit betekent voor 2003 een dichtheid

Figuur 2 - Aantal broedparen van de Groene Specht *Picus viridis* in Midden-Zeeuws-Vlaanderen in de periode 1981-2007.

Het Braakmansbos,
Philippine.
Foto: H. Casteleijns.

van 0,39 paren/km² voor het Midden en 0,33-0,36 paren per km² voor geheel Zeeuws-Vlaanderen. In 2006-'07 was de dichtheid in het Midden toegenomen tot 0,54 en in geheel Zeeuws-Vlaanderen tot 0,45-0,51 paren per km². Het gegeven dat in 2003 de dichtheden in Midden- en geheel Zeeuws-Vlaanderen in dezelfde orde van grootte lagen, is een goede aanwijzing voor de representativiteit van het Midden. Het is daarom verantwoord de gegevens van het Midden te gebruiken voor een schatting van geheel Zeeuws-Vlaanderen.

Nestbomen

Om een idee te krijgen van de gebruikte nestbomen en van eventueel de hoogte is de waarnemers gevraagd bij vondst van een nest boomsoort en hoogte te noteren. Er zijn slechts van zeven nesten gegevens

ontvangen: appel *Malus spp.* (1x), abeel *Populus alba/canascens* (2x), populier *Populus spp.* (3x) en Zwarte Els *Alnus glutinosa* (1x).

Medewerkers

Aan dit onderzoek werkten mee: Marc Buise, Lucien Boerjan, Henk Bondewel, Anton Bun, Huub Bun, Henk Castelijns, Bob Dierkx, Piet du Burck, Gerard van Daele, Rosita van Daele, Jan Janssens, Aloys de Kock, Jean Maebe, Eddy Mattijs, Wim Lansman, Joop Millenaer, Jaap Poortvliet, Rob Remmerts, Kees Rijk, Pieter Simpelaar, Cor Sol, Alex de Smet, Franklin Tombeur, Walter van Kerkhoven, Frits van Velzen, Herman van de Voorde, Bram Vroegindeweyj, Alex Wieland, Petrus van 't Westeinde, Jan de Wilde, Wim Wisse.

■ H. Castelijns, Marollenoord 10, 4553 CP Philippine, e-mail: castelijns@zeelandnet.nl.

LITERATUUR:

Buise, M.A. & F.L.L. Tombeur (1988): Vogels tussen Zwin en Saefinghe: de avifauna van Zeeuws-Vlaanderen. Stichting Natuur- en Recreatieinformatie, Middelburg.

Castelijns, H. & J. Poortvliet (2002): Groene Specht ziet toekomst lachend tegemoet. Steltkluut 32 (3): 5-8.

Cramp, S. (1985): Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa. Vol. 4, Terns to woodpeckers. Oxford University Press, Oxford.

Hagemeijer, E.J.M. & M.J. Blair (red.) (1997): The EBBC Atlas of European Breeding Birds: Their Distribution and Abundance. T. & A.D. Poyser, London.

Sovon Vogelonderzoek Nederland (2002): Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.

Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate-Survey, Leiden.